

РЕШЕНИЕ

№ 15

гр. Разград , 23.02.2021 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

**ОКРЪЖЕН СЪД – РАЗГРАД, ПЪРВИ ВЪЗЗИВЕН ГРАЖДАНСКИ
СЪСТАВ** в публично заседание на петнадесети февруари, през две хиляди
двадесет и първа година в следния състав:

Председател: Анелия М. Йорданова

Членове: Ирина М. Ганева
Атанас Д. Христов

при участието на секретаря Н.Р.Х.
като разгледа докладваното от Ирина М. Ганева Въззивно гражданско дело
№ 20213300500010 по описа за 2021 година

Производството е по реда на чл.258 и сл. ГПК.

Подадена е въззивна жалба от ЗД“Бул инс“АД чрез упълномощен юрисконсулт против решение № 260012/27.08.2020г. по гр.д. № 793/2019г. по описа на РС Исперих, с което жалбоподателят е осъден по предявени искове с правна квалификация чл.238 ал.1 КЗ(отм.) да заплати на А. Х. З. и на У. Б. Б. обезщетения в размер по 15 960лв. на всеки от тях, за претърпени неимуществени вреди вследствие на настъпила при трудова злополука смърт на Б. Б. З. – съпруг на първата и баща на втория ищец, ведно със законната лихва от датата на подаване на исковата молба до окончателното изплащане на сумите. Жалбоподателят счита, че решението е неправилно, тъй като районният съд не е съобразил направеното от него възражение за проявена груба набражност както от страна на пострадалия работник, така и от страна на работодателя, което според него изключва отговорността на застрахователя. Счита, че изводите на съда са необосновани, защото не почиват на правилен анализ на събраните доказателства. Моли въззивния съд да отмени обжалваното решение, като вместо това отхвърли изцяло предявените искове.

Въззиваемите А. Х. З. и У. Б. Б., действащ чрез своята майка и законен представител А.З., не са депозирали писмен отговор.

Съдът, след преценка на събраните доказателства и становищата на страните, констатира следната фактическа обстановка: Б. З. работел по сключен трудов договор от

10.06.2015г. на длъжност работник строителство в „Кристална вода“ АД.

На 9.09.2015г. работници от дружеството, между които и Б. З. и свидетелите Р.В. и Б.Д., работели в гр.Исперих на обект „Интегриран проект за водния цикъл на гр.Исперих“ с подобекти „Канализационна мрежа на гр.Исперих – II, III, IV етапи и „Реконструкция на вътрешна водопроводна мрежа на гр.Исперих“ - II, III, IV етапи, в участък - улица „Шести септември“, между дом № 83 и дом № 81.

Б. З. е положил подпис в книгата за проведен ежедневен инструктаж на 9.09.2015г., но графата „Кратко съдържание на инструктажа“ не е попълнена, поради което не може да се установи за какво точно са били инструктирани работниците.

Св.В. бил технически ръководител на обекта и работата се извършвала под неговите разпореждания. Направен бил изкоп с вертикални стени, с ширина 1,50 м и дълбочина 3,80 м., като изкопаната земна маса била извозвана с товарен автомобил „МАН“ с рег. № СВ 7470 АС. Работниците, между които и Б. З., слезли в изкопа и продължили работата по полагане на тръби. В изкопа не били оформени откоси, нито било поставено подходящо предпазно съоръжение. След като товарният автомобил бил натоварен с пръст, шофьорът потеглил, като се движел бавно на около един метър от горния ръб на вертикалната стена на изкопа, на трикратно по-малко разстояние от безопасното такова. В същото време пострадалият Б. З. се намирал в неукрепената част на изкопа, а св.Р.В. стоял до ръба на изкопа и го наблюдавал. Премавайки в опасна близост до изкопа, товарният автомобил попаднал в зоната на естественото срутуване на откоса и започнал да се наклонява. Виждайки това, свидетелят В. извикал на Б. З. да бяга бързо, но в това време камионът пропаднал в изкопа, а от неукрепения участък се свлякла земна маса, която за кратко време затрупала Б. З..

Св.В. организирал и координирал дейността по изваждането на пропадналия в изкопа товарен автомобил и на намиращите се в затрупания изкоп Б. З. и трето лице, присъствало в същото време на мястото на инцидента. След изваждането на външното за обекта лице, бил изваден и пропадналият товарен автомобил с помощта на техника. След няколко часа включили се в спасителната акция работници намерили тялото на Б. З.. Пристигналият на място екип на Център за спешна медицинска помощ констатирал смъртта му, като причината била асфикция, дължаща се на притискане на тялото от голяма тежест.

Горните обстоятелства се установяват от протокол №9/1.10.2015г. на комисия, назначена от директора на ТП на НОИ гр.Разград за разследване на злополуката, влязла в сила присъда по НОХД №206/2018г. по описа на ОС Разград, свидетелските показания на Р.В. – технически ръководител в „Кристална вода“ АД и Б.Д. – работник в същото дружество.

Районният съд е назначил строително-техническа експертиза, която да установи причините за срутуването на земните маси, спазването на БЗУТ, необходимите мерки за предотвратяване на срутуването на земна маса. Вещото лице е представило заключение,

обсъдено от първостепенния съд в мотивите на обжалваното решение.

На въззивния съд е служебно известно воденото НОХД №206/2018г. по описа на ОС Разград и влязлата в сила присъда, с която наказателното производство е приключило, поради което това обстоятелство е съобщено на страните с определението по чл.267 ГПК, както и че посочените в чл.300 ГПК правноотноситими факти, съдържащи се в присъдата, ще бъдат взети предвид при постановяване на въззивното решение.

С присъда № 10/1.07.2020г., постановена по посоченото наказателно дело и влязла в сила на 17.08.2020г., свидетелят Р.В. е признат за виновен в това, че на 9.09.2015 г. в гр. Исперих, обл. Разград, като „Технически ръководител НКПД 31233001“ в „Кристална вода“ АД гр. София, при изпълнение на обект „Интегриран проект за водния цикъл на гр.Исперих“ с подобекти „Канализационна мрежа на гр.Исперих – II, III, IV етапи и „Реконструкция на вътрешна водопроводна мрежа на гр.Исперих“ - II, III, IV етапи, в участък - улица „Шести септември“, между дом № 83 и дом № 81, при независимо извършване с лицето, управлявало товарния автомобил, по непредпазливост причинил смъртта на Б. З. и още едно лице, поради немарливо изпълнение на правно регламентирана дейност – извършване на строително-монтажни работи по изпълнение на обект „Интегриран проект за водния цикъл на гр.Исперих“ с подобекти „Канализационна мрежа на гр. Исперих – II, III, IV етапи и „Реконструкция на вътрешна водопроводна мрежа на гр. Исперих“ - II, III, IV етапи, в участък – улица „Шести септември“, между дом № 83 и дом № 81 представляваща източник на повишена опасност, като след деянието е направил всичко, зависещо от него, за спасяване на пострадалите Б. Б. З. и третото лице – престъпление по чл.123 ал.4 във връзка с чл.123 ал.3 пр. 2 вр. ал.1 пр. 2 от НК, за което е осъден на съответно наказание.

Нарушените разпоредби на нормативните актове, имащи значение за настоящия правен спор, са посочени в присъдата, както следва:

На Наредба № 2 от 22.03.2004 г. за минималните изисквания за здравословни и безопасни условия на труд при извършване на строителни и монтажни работи:

- чл. 16, т. 1, б.„а“ - Нарушил технологията за последователността на изпълнение на СМР за канализацията и водопровода - вследствие на масовото изпълнение на СМР, същите се изпълнявали в отклонение от одобрения инвестиционен проект за обект „Интегриран проект за водния цикъл на гр. Исперих“ с подобекти : „Канализационна мрежа на гр. Исперих – II, III, IV етапи и „Реконструкция на вътрешна водопроводна мрежа на гр.Исперих“ - II, III, IV етапи, в част “План за организация и изпълнение на строителството“ - Приложение № 4 – План - график за изпълнение на СМР, канализация с Пр.182 Б по ул. “6-ти септември“, която е предвидена за изпълнение за четири седмици от началото на трета седмица на м. юни до края на втора седмица на м. юли и Приложение № 4 – План - график за изпълнение на СМР по водопровод Клон 127 по ул.“Шести септември“, който е предвиден за изпълнение за четири седмици от началото на трета седмица на м. юли до края

на втора седмица на м.август - Нарушена била последователността на изпълнението на СМР на подобектите, в резултат на което е намалена устойчивостта и здравината на земната основа;

- чл. 26 т. 1 - Не е контролирал спазването на изискванията за ЗБУТ; т. 9, а) - Не е осигурил прекратяване на работата и извеждане на всички лица от строителната площадка, строежа или съответното работно място, когато има сериозна или непосредствена опасност за здравето или живота им или когато са налице условия, при които се изисква спиране на работа-изпълнявани изкопни работи и СМР в преовлажнена почва;

- чл. 46 - При възникване на опасни условия - свличане на земен пласт, не е преустановил работата и не е дал възможност на работещите да напускат опасните места;

- чл. 49, т. 2 - Не е предприел подходящите мерки за безопасност при изкопни и подземни работи, които включват: оформяне на откоси или използване на подходящо укрепване;

- чл. 49, т.7. - Не е предприел подходящите мерки за безопасност при изкопни и подземни работи, които включват движение на превозни средства или строителни машини на безопасно разстояние от изкопите, а при необходимост поставяне на подходящи ограждения - допуснал движение на МПС - т.а. „Ман“ с рег.№ СВ 7470АС в непозволена близост до изкопа;

На Приложение № 1 към чл.2 от Наредба №2 за минималните изисквания за здравословни и безопасни условия на труд при извършване на строителни и монтажни работи:

- т.1.12. - Не е предоставил на работещите, за влизане и излизане от изкопа стълби с широчина най-малко 0,7 m така, че горният им край да е на височина 1,0 m над терена,

- т.1.13. - Преди започване на работа в изкопи с дълбочина, по-голяма от 1,5m, не е проверил устойчивостта на откосите и укрепването;

- т.1.24. - Допуснал движение на МПС- т.а. „Ман“ с рег.№ СВ 7470АС в непозволена близост до изкопа;

- т.1.27. - Допуснал движението на машина, участваща в строителството - т.а. „Ман“ с рег.№ СВ 7470АС, който извозвал земна маса, чиято стъпка на лявото ходово колело попадала в зоната на естествено срутуване на откоса, и не е спазено минимално допустимото разстояние от долния ръб на откоса до ходовите колела;

-т.1.31. - Допуснал извършването на СМР в изкопи, подложени на навлажняване след изпълнението им, без да е взел мерки срещу обрушване на откосите (временно прекратяване на работата, намаляване на наклона на откоса и др.);

-т.3.1 - Не е укрепил и не се е разпоредил да бъде укрепен - от нивото на терена, изкоп с вертикални стени и с височина по голяма от допустимата за неукрепени изкопи.

Предвид влизането в сила на присъдата, обсъждането на отговорите на първия и втория въпрос на строително-техническата експертиза е безпредметно, тъй като съгл. чл.300 ГПК отговорите на тези въпроси следва да се извлекат от наказателния акт – смъртта на Б. З. е настъпила вследствие нарушението на множество правила за безопасни и здравословни условия на труд – нарушена е технологията за последователността на изпълнение на СМР, не е осъществен контрол за БЗУТ, не е преустановена работата и не е дадена възможност на работещите да напуснат опасните места при възникване на опасни условия, не са предприети подходящи мерки за оформяне на откоси или използване на друго подходящо укрепване, допуснато е движение на товарния автомобил в непозволена близост до ръба на изкопа. Правилата за безопасни и здравословни условия на труд са нарушени от св.Р.В., който е работил по трудово правоотношение в „Кристална вода“ АД на длъжност технически ръководител и в това си качество по непредпазливост е причинил смъртта на Б. З..

Установява се от отговорите на третия и четвъртия въпрос в заключението на вещото лице, че при спазване на правилата за безопасни и здравословни условия на труд и по-специално при правилното обезопасяване на изкопа и недопускането на товарен автомобил в близост до ръба на изкопа, не би настъпило срутване на земна маса. Инцидентът би могъл да бъде предотвратен, ако са били взети посочените мерки.

С разпореждане № 18484/16.10.2015г. на ТП на НОИ – София град, влязло в сила на 23.11.2015г., декларираната от „Кристална вода“ АД злополука с Б. З. е приета за трудова по чл.55 ал.1 КСО.

„Кристална вода“ АД е застраховал при ответника ЗД „Бул инс“ АД своите работници и служители със задължителна застраховка „Трудова злополука“. Срокът на действие е от 16.10.2014г. до 15.10.2015г. С добавък № 64 от 10.06.2015г. към застрахователната полица, към списъка на застрахованите лица е включен и Б. З.. Видно от представената застрахователна полица, застрахователната сума при смърт от трудова злополука е равна на седемкратния размер на годишната брутна заплата на работниците към момента на сключване на застраховката. В добавката към застрахователната полица работодателят е посочил размер от 380лв. на заплата на Б. З., такъв е размерът и в представения по делото трудов договор, но на основната му заплата. Доколкото с исковата молба се претендира седемкратният размер на годишната му заплата, изчислена въз основа на месечната му основна заплата в размер 380лв., а не на брутната такава, която би била в по-висок размер, съдът не следва да ангажира други изводи относно размера на договореното застрахователно обезщетение. Още повече, че липсва и въззивна жалба от ищците. Така от назначената съдебно-счетоводна експертиза се установява, че седемкратният годишен размер на неговата основна заплата е 31920лв.

Ищците са наследници на Б. З. – А.З. е негова съпруга, а У.Б. е негов син, установено от представеното удостоверение за наследници. Двата са предявили претенция пред ответното застрахователно дружество за заплащане на застрахователни обезщетения по застраховка "Трудова злополука" на всеки от тях в размер 31920лв. С две писма от 20.11.2015г. и от 13.01.2016г. застрахователят е отказал да уважи претенцията, приемайки, че е налице груба небрежност от страна на работодателя във връзка с неспазване на правила за безопасност от негови длъжностни лица, поради което не е настъпил застрахователен риск и обезщетения не се дължат.

При така установената фактическа страна, съдът направи следните правни изводи: въззивната жалба е неоснователна.

Регламентацията на договора за задължителната застраховка "Трудова злополука" се съдържа в чл.234 и сл. КЗ(отм.) и в Наредбата за задължително застраховане на работниците и служителите за риска "трудова злополука". Съгласно чл.10 ал.1 НЗЗРСРПЗ при смърт на застрахованото лице, застрахователното обезщетение се заплаща на наследниците му по закон, каквито са ищците в качеството им на съпруга и син на починалия Б. З.. При смърт на застрахованото лице застрахователят дължи обезщетение в размер на застрахователната сума за съответния работник или служител, определена съгласно чл.8 ал.2 от същата наредба към момента на сключване на застрахователния договор. В правната норма е регламентиран минималният размер на застрахователната сума при договорите за задължителна застраховка "трудова злополука", който е седемкратният размер на годишната брутна работна заплата на съответния работник или служител. Такъв е и договореният размер съгласно застрахователната полица. Към момента на съставяне на добавък №64 към застрахователния договор работната заплата на наследодателя на ищците е определена в основен размер 380лв.

По делото е безспорно установено, че смъртта на наследодателя на ищците е настъпила при трудова злополука, през време на изпълнение на трудовите му правоотношения с „Кристална вода“ АД. Последният е застраховал работниците си, вкл. и Б. З., с покрит застрахователен риск „Трудова злополука“ и застраховката е била валидна към датата на настъпване на трудовата злополука.

По горните юридически факти няма спор между страните по делото. Спорният момент е дали е налице изключен риск по смисъла на чл.239 ал.2 КЗ (отм.). Застрахователят е направил възражение, че не дължи обезщетение, защото при настъпване на трудовата злополука е проявена груба небрежност както от застрахования пострадал, така и от застрахователят. Във връзка с твърдението си ответникът се позовава на клаузата на т.1.5. от раздел III от Общите условия на ЗД "Бул инс" АД за застраховка злополука. В т.1 на раздел III са посочени десет хипотези, в които застрахователят не дължи застрахователно обезщетение за смърт. В т.1.5. това е случаят, в който смъртта е причинена от груба небрежност или преднамерени действия от страна на лице, което е в правото си да получи

цялото или част от обезщетението; ако има няколко ползващи лица, това важи само за дела на извършителя. Във връзка с фактическите твърдения на ответника съдът счита, че освен тази клауза от общите условия следва да се разгледа и предхождащата я в т.1.4., съгласно която застрахователният риск се изключва при преднамерени действия или груба небрежност на застрахования.

В началната част на общите условия са дадени определения на използваните термини. Така застраховащ е физическо или юридическо лице, на основание на чието желание се сключва застрахователния договор и който е заплатил застрахователната премия. Застрахован е български или чуждестранен гражданин на възраст от 16 до 70 години, посочен от застрахователя. В общите условия не е дадено определение за ползващи лица, но понятието е дефинирано в застрахователната полица № 14218204840206664 и това са законните наследници.

При така направеното уточнение възражението за изключен застрахователен риск в условията на проявена груба небрежност от страна на пострадалия работник следва да се разгледа не в хипотезата на т.1.5. от раздел III на ОУ, а в т.1.4., защото същият се явява застраховано лице.

В закона няма дефиниция на грубата небрежност по смисъла на чл.201 ал.2 КТ. В съдебната практика съществуват два подхода при нейното определяне, изразени в постановени по реда на чл.290 ГПК решения. От една страна се приема, че по аналогия следва да се приложи текстът на чл.11 ал.3 НК, според който непредпазливостта бива съзнавана и несъзнавана. Грубата небрежност е съзнавана непредпазливост и е осъществена, когато работникът е съзнавал, предвиждал, настъпването на вредоносните последици, но е мислел да ги предотврати. Този подход се съдържа в цитираното по-горе решение № 977 от 14.01.2010 г. на ВКС по гр. д. № 298/2009 г., IV г. о., решение № 1026 от 18.12.2009 г. на ВКС по гр. д. № 4001/2008 г., I г. о., решение № 194 от 21.06.2011 г. на ВКС по гр. д. № 1248/2010 г., III г. о. Не е допуснато касационно обжалване при позоваване на горната практика и в най-новата съдебна практика – вж. със съответните изменения определение № 586 от 29.05.2017 г. на ВКС по гр. д. № 363/2017 г., IV г. о.

От друга страна се приема, че съзнаваната небрежност (самонадеяността) в наказателното право и грубата небрежност в гражданското право са несъотнесими, в наказателното право самонадеяността е форма на небрежността, която е уредена отделно и има свое самостоятелно значение, докато грубата небрежност в гражданското право е степен на небрежността, а не форма на субективното отношение към увреждането. В този смисъл са постановени решение № 348 / 11.10.2011г. по гр.д. № 387 / 2010г. на ВКС, IV г.о. и решение № 135 от 8.05.2014 г. на ВКС по гр. д. № 4075/2013 г., IV г. о.

В писмения отговор на исковата молба ответникът е обосновал възражението си за осъществена груба небрежност от страна на Б. З. с факта, че е бил предупреден за приближаващия се към него товарен автомобил, но не се е съобразил с разпореждането на

св.В. да излезе от изкопа, поради което се е наложило свидетелят да му извика повторно да излезе. Независимо от това кой от двата подхода при определяне на понятието груба небрежност би се приложил в случая, съдът счита, че възражението на ответника е неоснователно. Видно от посочените в присъдата на наказателния съд нарушения на безопасните и здравословни условия на труд, допунати от св.В., същият е бил длъжен да предприеме съвсем други действия – временно да преустанови работата в изкопа и да изведе всички работници оттам преди преминаването на товарния автомобил в опасна близост до ръба на изкопа - чл. 26 т. 1 и чл. 46 от Наредба № 2 от 22.03.2004 г. за минималните изисквания за здравословни и безопасни условия на труд при извършване на строителни и монтажни работи. След като подобни разпореждания не са отправени до работещия в изкопа Б. З., а в същото време той не е могъл да знае за приближаващия товарен автомобил и движението му в непозволена близост до ръба, не е налице груба небрежност от страна на работника при изпълнение на трудовите задължения. Предупреждението на св.В. да напусне мястото е отправено в момента на вече свличащите се автомобил и земна маса, когато Б. З. не е имал възможност да го изпълни. Следва да се посочи и че липсват данни при провеждането на ежедневния инструктаж работникът да е получил някакви конкретни указания за работа, относими към настъпилата злополука – в представената по делото книга не е отбелязано конкретното съдържание на проведения инструктаж.

Прердвид горното, възражението на ответника за наличието на изключен застрахователен риск поради проявена груба небрежност от застрахования по т.1.4. от раздел III от ОУ за застраховка злополука, е неоснователно. Съдът счита, че не е налице нито груба, нито обикновена небрежност на работника на посоченото от ответника основание – неизпълнение на разпореждането на техническия ръководител за напускане на строителния изкоп.

Посочената от ЗД“Бул инс“АД клауза, съдържаща се в т.1.5., се отнася за проявена груба небрежност от ползващите се от застраховката лица. В случая това са двамата ищци – законни наследници на застрахованото лице, както е дефинирано понятието за ползващи лица в застрахователната полица № 14218204840206664. Ответникът не излага твърдения в тази насока, а от представените доказателства не се и установяват подобни факти.

На последно място следва да се обсъди възражението на застрахователя за изключен застрахователен риск при проявена груба небрежност от застрахователя работодател. Подобна хипотеза не е сред посочените в чл.239 ал.1 КЗ(отм.). Разпоредбата на чл.239 ал.2 КЗ(отм.) дава възможност на страните да договорят и други изключени рискове. Посочено бе по-горе, че в т.1 от раздел III на общите условия са посочени десет хипотези, между които липсва проявена груба небрежност от страна на работодателя. Ето защо възражението за изключване на застрахователния риск на ответника в хипотезата на проявена от работодателя груба небрежност е неоснователно.

Исковата претенция е за седемкратния размер на годишната заплата, изчислена въз

основа на основната месечна заплата на застрахованото лице. С оглед на това, дължимото от застрахователя обезщетение възлиза на 31 920лв., от което 15 960лв. се дължат на А.З. и 15 960лв. – на У.Б..

Като е достигнал до същия краен резултат, районният съд е постановил законосъобразен акт, който следва да бъде потвърден.

Жалбоподателят е направил искане за присъждане на разноските във въззивното производство, но предвид изхода от правния спор такива не му се следват.

Водим от горното, съдът

РЕШИ:

Потвърждава решение № 260012/27.08.2020г. по гр.д. № 793/2019г. по описа на РС Исперих.

Решението подлежи на обжалване пред Върховния касационен съд в едномесечен срок от връчването му на страните.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____